

ÖNYAZI

Çağımız yetişkin bir bireyin yaşamını sürdürmesi için; pek çok karmaşık sorunların, ilişkilerin üstesinden gelmesini, amaçlarını gerçekleştirmesini gerekli kılmaktadır. Yetişkin bir birey, çok yönlü, çok boyutlu rolleri üstlenmek durumundadır. Çalışma yaşamını sürdürmek, mesleksel gelişimini sağlamak, belli bir yaşam standardına kavuşmak, bunu koruyabilmek, eş olarak, anne - baba olarak rolünü gerçekleştirmek, yaşamsal olaylarla başa çıkabilmek zorundadır. Çağımızın getirdiği gelişmeler bireyden daha fazlasını istemekte, birey de gelişmelerden daha fazlasını beklemektedir. Bireyin tüm yaşam olaylarıyla başa çıkabilmesi, çözüm yolları bulabilmesi, yalnızca beden sağlığına, zeka ve bilgi düzeyine bağlı değildir. Ruhsal yönden sağlıklı, bir başka deyişle belli düzeyde bir olgunluğa ulaşmış olmasını gerektirmektedir. Bu da ancak erken gelişim dönemlerinden başlayarak yetişkinliğe ulaşıncaya kadar geçirdiği gelişim evreleriyle ilgilidir. Tüm gelişim evrelerinin yetişkinlikte kazanılacak kimlik, kişilik ve ruhsal yapı açısından önemi vardır ve bunlar içinde ergenlik dönemi en az çocukluk dönemi kadar önem taşımaktadır. Erikson'un "Aşamalı Oluşum Kuramı" bu olguyu ayrıntılı bir biçim de vurgulamaktadır. Bu dönemin biyolojik, psikolojik ve sosyal boyutlarda gelişimsel sorunlar taşıması, dönemi karmaşık bir hale getirmektedir. Bu nedenle psikopatolojik açıdan normal ve patolojik ayrımının yapılamayacağı, dönemin özellikleri nedeniyle normal süreçlerin patolojik bir görünüm taşıyabileceği savları ortaya atılmıştır. Ergenlik dönemi bir yandan "fırtına ve stresler" dönemi olarak kabul edilirken öte yandan dönemin mutlaka sorunlu bir dönem olarak yaşanmayacağı, ciddi uyum bozuklukları görülmeden dönemle ilgili gelişimin tamamlanabileceği bazı yazarlar tarafından araştırmalarla ortaya konmuştur.

Tarihsel açıdan baktığımızda, psikiyatri diğer tıp dalları içinde göreceli olarak yeni bir bilim dalıdır. "Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi" ise çok daha kısa bir geçmişe sahip olup, üniversitelerimizin bir çoğunda yeni kurulma aşamasındadır. Her ne kadar bu bilim dalı "Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi" olarak anılıyorsa da üniversitelerimizde ayrı bir bilim dalı statüsünü kazanırken "Çocuk Psikiyatrisi" adıyla varlık bulmuştur. Bir başka deyişle "Ergenlik" ihmal edilmiştir. Yazın alanına baktığımızda gençliğin ruh sağlığına ilişkin yayınlanmış bilimsel kitap ve araştırmaların oldukça zengin olduğunu görüyoruz. Ancak uygulama alanında tam bir boşluk bulunduğunu söylemek abartma olmayacaktır.

Ülkemizde 0-24 yaş grubundaki nüfus, genel toplamın hemen yarısını (25 milyon) oluştururken, bunun 10 milyonu 15-24 yaş grubu içine girmektedir. Öte yandan nüfusun geri kalanı da yakın bir gelecekte ergenlik dönemi içinde yer alacaktır. Dolayısıyla ergen psikiyatrisi ülkemiz için büyük önem taşımaktadır. Psikiyatrik açıdan baktığımızda ergenlik

döneminde hemen her türlü ruhsal bozukluk gelişebileceği gibi, diğer yaş gruplarında daha az rastlanan ya da görülmeyen ve ergenlik dönemine özgü bozukluklar da söz konusudur : Davranım bozukluğu, yeme tutumu bozukluğu gibi. Madde bağımlılığı ise yine daha çok bu dönemle ilgili olup, ülkemizde giderek daha ciddi boyutlar kazanmaktadır. İntihar girişimi ve intihar sonucu ölümler de bu dönemin başlıca konuları arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Bu özellikleriyle ergenlik dönemi psikiyatride başlı başına bir alandır ve hem koruyucu hekimliği hem de tedavi hekimliğini kapsamaktadır. Türkiye'nin gelişmekte ve de hızla değişmekte olmasının yanı sıra genç nüfusun yoğunluğu göz önüne alındığında önemi daha da artmaktadır. Dönemin bir ucunun çocukluk, diğer ucunun yetişkinlikle bağlantılı olması nedeniyle gerek yetişkin psikiyatrisi gerekse çocuk psikiyatrisi uzmanlık eğitiminde ergenlik döneminin kuramsal ve uygulamalı olarak yer alması bu alandaki boşluğu kısmen dolduracaktır. Bir ergende, ruhsal sorunlar ne çocukluk döneminin, ne de yetişkinlik döneminin özellikleriyle ele alınamaz. Dolayısıyla alanda çalışacak uzmanın dönemi iyi tanımalarının yanı sıra toplumsal yapıyı da iyi bilmesi; genel psikiyatri ve çocukluk döneminde gelişim konularında yeterli bilgiye sahip olması gerekmektedir. 14-21 yaş grubuna ruhsal sorunlar yönünde hizmet veren merkezlerin ya da birimlerin kurulması ruh sağlığı alanında önemli bir gelişme olacaktır.

Prof. Dr. Saynur Canat